

Fieldmanager kunstgrasenquête

Verslag van een rondgang langs de velden

Rubber infill heeft de branche de laatste maanden behoorlijk in beweging gebracht en gehouden. Eerst kwam Intron met een voorlopig onderzoek en de aankondiging voor een vervolgonderzoek, maar plots kwamen daar als rubberen duveltjes uit een doosje andere onderzoeksresultaten overheen. Fieldmanager maakte een korte rondgang langs de velden en vroeg een aantal mensen dat werkzaam is in de kunstgrasveldenbranche naar zijn visie op de kwestie en zijn toekomstverwachting.

Auteurs: Niels Wiertz en Hein van Iersel

Een korte achtergrondschets. Het is nog altijd niet duidelijk of kunstgrasvelden die voorzien zijn van SBR-rubber infill schadelijk zijn voor de menselijke gezondheid. Milieuvriendelijk en veilig instrooisel (zoals Thiolon Infill Pro) kan in deze kwestie een 'gezond' alternatief zijn, maar is tegelijkertijd wel duurder in aanschaf. Ten Cate ontwikkelt bovendien een nieuwe, vierde generatie kunstgras die helemaal geen gebruik meer maakt van instrooisel (zie artikel 'Vierde generatie kunstgras', elders in deze Fieldmanager). Maar tot het zover is, moeten we

roeien met de riemen die we hebben, of toepasselijker gezegd, al dan niet strooien met de korrels die we voorhanden hebben. Fieldmanager heeft vijf personen uit de kunstgrasveldenbranche gevraagd hoe zij terug- en vooruitkijken op de affaire.

Arjan Knottnerus (ARCADIS)

"Het is goed dat het ter discussie is gesteld, maar het blijft jammer dat het ontbreekt aan een wettelijk kader. We weten zo niet waar we aan toe zijn en waaraan we moeten toetsen. Maar ik

ben sowieso blij dat de discussie speelt, alleen had ik de manier van naar buiten treden liever anders gezien. Je hebt toch met gebruikers en opdrachtgevers te maken en dan moet je niet onnodig en ondoordacht paniek zaaien. Op een gegeven moment hebben wij op de discussie gereageerd door te zeggen, kom we pakken het op. We zijn een onderzoek gestart en hebben de boel in gang gezet om te voorkomen dat er nog meer negatieve geluiden de kop zouden opsteken. Géén enkele partij in de markt staat neutraal in de kwestie. Of het nu de KNVB is, of

ISA Sport, of NOC*NSF, of de rubberindustrie, ieder bedrijf heeft een bepaald belang. Het is jammer dat het negatieve karakter nu overheerst, wat nu moet je je als bedrijf altijd verdedigen bij wat je doet. Aan de andere kant: als de discussie niet was aangezwengeld, had de wereld nog stil gestaan. De kwestie is nu in gang gezet, alleen is het moeilijk te zeggen of het nu schadelijk is of niet. Enerzijds heb je te maken met milieu-aspecten, anderzijds spelen gezondheidsaspecten mee. Beide zijn belangrijk en stof voor veel discussie, maar nogmaals, er is geen wettelijk kader dat zegt wat we moeten doen of waaraan we bevindingen moeten toetsen. Ik kan geen uitspraken doen over SBR rubber. Ik weet niet of dat een gelopen race is, dat zal verder onderzoek moeten uitwijzen. Ik weet wel dat de voetbal-sport gebaat is bij ander infill; het huidige voldoet nog niet qua geur, temperatuur, veldvervuiling, sporttechnisch niveau en het geeft ook nog problemen met wasmachines die verstopt kunnen raken. Er zijn heel veel alternatieven, zoals EPDM of thermoplasten, maar van die eerste trek ik de duurzaamheid in twijfel en het is ook maar de vraag of het betaalbaar is. Wij als ARCADIS spelen in op de

Arjan Knottnerus

ontwikkelingen door te kiezen voor een ander soort rubber en de hoeveelheid te reduceren. Ons AKAM-systeem is een nieuwe revolutionaire methode waarbij we maar 1/3 van de normale hoeveelheid nodig hebben. Ook verkrijgen we reductie op de constructiehoogte, waardoor de meerkosten voor ons veld ten opzichte van een traditioneel veld uitkomen op slechts tien

procent. Wat nu nog vaak fout gaat, is dat gemeenten aanbestedingen doen en kiezen voor standaard rubber. De goedkoopste aanbieder krijgt het werk, gaat aan de slag en pas daarna wordt er discussie gevoerd. Maar wie dan de verantwoordelijkheid heeft als het mis blijkt te zijn? Hoewel er diverse uitspraken zijn geweest van de KNVB, NOC*NSF en staatssecretaris Van Geel is er nooit een wettelijk kader geweest. Niemand valt dus wat te verwijten. Maar, als je nu je ogen sluit en doorgaat op dezelfde voet vind ik dat je niet verantwoord bezig bent. Wij stellen opdrachtgevers dan ook altijd op de hoogte tijdens de besluitvorming en maken ze zo dus medeverantwoordelijk. Het onderzoek in Arnhem heeft wel wat zaken geconstateerd, maar nog niet aantoonbaar gemaakt dat het schadelijk is. Waarom worden soortgelijke velden anders niet verboden?"

Jochem Knol (Grontmij)

"Ik vind het enerzijds goed dat het aan de orde is gesteld, maar anderzijds vind ik dat de reacties volkomen overtrokken waren. Paniek om niets. Het slechte voorbeeld is daarbij gegeven door een deel van de Nederlandse journalisten die geen hoor- en wederhoor heeft toegepast, maar zich voor een groot, zo niet volledig, deel baseerde op persberichten. Terwijl ze zorgvuldig behoren te zijn in hun berichtgeving! Het kan soms geen kwaad om stampij te maken, maar van een groot dagblad mag je toch hoor- en wederhoor verwachten. Dagblad Trouw had dat principe duidelijk wel toegepast en kwam met een zeer genuanceerd verhaal, maar De Telegraaf stelde zijn berichtgeving alleen op DSM, op de industrietak. Ik denk niet dat SBR rubber nu al

Jochem Knol

Carlo van der Kraan

een gelopen race is. Nee, die conclusie vind ik veel te snel getrokken. De risico's worden nu in beeld gebracht en misschien komen we dan tot de conclusie dat alle commotie overbodig was. Er kleven weliswaar zeer beperkte risico's aan, maar we wisten vooraf dat er bepaalde stoffen inzaten. Maar die bleven wel beperkt binnen acceptabele waarden. Dus SBR is zeker nog geen gelopen race, want anders hadden we ook geeneens meer onderzoek hoeven doen. Je gaat immers niets onderzoeken als je weet dat de uitkomst al vast staat. Wij, maar ook andere bedrijven, zoeken intussen naar goedkopere alternatieven. Dan denk ik vooral aan andere constructies; we richten ons minder op het kunstgras zelf, maar des te meer op systemen en constructies. Als een veld toch schadelijk zou blijken, vind ik dat absoluut geen verborgen gebrek. Want dat zou blijik geven van onzorgvuldig handelen en daarvan is geen sprake. Zoals

ik al eerder zei, is een deel van de stoffen die erin zitten altijd bekend geweest. Zij vielen bovendien binnen de wet- en regelgeving. Na alle commotie van de afgelopen tijd denk ik dat het vooral emotioneel voor een hoop problemen heeft gezorgd. Het product zal altijd verdacht blijven.

Daarbij praten heel veel mensen voor hun beurt. Laten we nu eerst het vervolgonderzoek van het RIVM en de staatsecretaris afwachten, wellicht dat dat richtinggevend kan worden. Misschien dat SBR rubber dan wel gewoon gebruikt kan blijven worden. Het grote voordeel van alle consternatie is dat er nu eindelijk (en meer) vanuit het systeemdenken wordt gedacht. De komende tijd wordt de constructie belangrijker dan de vezel en het onderhoud van de mat en dat is een goede ontwikkeling. Zo zijn wij ook gekomen met een verbetering in de vorm van een nieuw funderingssysteem. Wellicht niet

meteen spectaculair, maar er wordt nu wel op een andere manier over nagedacht."

Carlo van de Kraan (Gemeente Arnhem)

"De kwestie heeft sowieso heel veel commotie teweeggebracht. We zijn druk geweest met het beantwoorden van vragen uit het land, onderzoeken en communicatie erover. We hadden absoluut geen vermoeden van zo'n onverwacht stofje als nitrosamide. Eerdere onderzoeken richtten zich op PAK's en zware metalen, en dan ontdekken wij hier opeens zo'n stofje. Dat zorgt dan voor ophef, maar nu is het weer wat rustiger. Ik weet nog niet wat de toekomst ons brengt, we hebben het veld van de club onlangs weer met rubber bestrooid, maar daarbij wel de garantie afgegeven dat mocht er iets mis zijn, wij het ook weer in orde brengen. Op dit moment heb ik nog geen aanwijzing dat alle commotie een storm in een glas water is geweest. We moeten gewoon even de onderzoeken van het RIVM en de landelijke commissie rubber infill afwachten. Dat SBR rubber een gelopen race is, kan ik dan ook nog niet zeggen. Het is een maatschappelijk gewenst product, het bestaat uit gerecyclede producten en is dus goed te gebruiken. Maar dat verandert natuurlijk wel als het daadwerkelijk gevaar oplevert. Als het schadelijk zou zijn, zou je het onder een verborgen gebrek kunnen scharen; de enige die het altijd geweten heeft is de bandenindustrie. Andere instanties hebben er nooit weet van gehad. Zij hebben er nooit naar gevraagd, maar hun onderzoek altijd geconcentreerd op PAK's en zware metalen. Niemand kende nitrosamide. Ik heb nu op internet wat teksten gevonden en daaruit blijkt wel dat het een gevaarlijke stof is. Dat de bandenindustrie nooit wat gezegd heeft, vind ik vreemd. Maar haar aansprakelijk stellen kan volgens mij niet. Ik weet wel dat zij het werken met nitrosamide zo veel mogelijk probeert af te bouwen. Wie er profiteert van alle ophef? Synthetische instrooifabrikanten wellicht. Maar aan de andere kant, gemeenten kiezen vaak toch nog voor gerecyclede autobanden. Deels uit kostenoverwegingen, maar deels speelt de onzekerheid of het nu wel of niet slecht is ook een rol. Wat dat betreft, moeten we ook gewoon de onderzoeken van het RIVM en de landelijke commissie rubber infill afwachten. Die scheppen hopelijk meer duidelijkheid."

Ties Joosten (ISA Sport)

"De kwestie heeft voor veel onduidelijkheid en veel ophef gezorgd. Er is onnodig veel onrust

Ties Joosten

gecreëerd. Dat is veroorzaakt door de belangen die er spelen en door de media, die er bovenop zijn gedoken. Vooral De Telegraaf heeft wat dingen gepubliceerd die de onrust in de hand hebben gewerkt. Dat heeft zeker niet geholpen, want nu wordt er veel geroepen zonder dat men eigenlijk weet of het nu gevaarlijk is, of niet. De toekomst van SBR rubber zal wel moeilijk worden. Als het gevaarlijk blijkt te zijn, dan is het niet erg. Maar als dat niet het geval blijkt te zijn, dan is het wel jammer. Ik weet niet of er dan nog wat aan te doen is om het tegen te gaan. Denk wel dat alternatieven voor kunstgrasvelden betaalbaar blijven, en daarbij kun je je ook afvragen of die alternatieven misschien ook wel schadelijk zijn. Mochten kunstgrasvelden schadelijk zijn, dan denk ik niet dat iemand verantwoordelijk is. Ik zou niet weten wie je aansprakelijk moet stellen. Als je weet dat iets gevaarlijk is en je gebruikt het bewust, dan kun je dat wel. Maar, als je er niet bewust van bent, kun je er ook niet aansprakelijk voor zijn. Dat is met alles zo. Dat non-bewustzijn is aanwezig, omdat er nooit onderzoek naar is gedaan. Er was ook nooit een aanleiding voor, er is nooit naar gevraagd. Dat is niet raar, dat kan met alles zo zijn. Alles kan gevaarlijk zijn. Misschien zijn kroketten ook gevaarlijk, ik bedoel maar. Kijk, er waren geen aanwijzingen dat SBR gevaarlijk was en ik denk dat we ook gewoon de

onderzoeksresultaten moeten afwachten. Ik vind het alleen jammer dat er zoveel verschillende belangen in die markt spelen. Ik heb het gevoel dat het ook louter om die belangen gaat, dat producenten van alternatieve rubbers er baat bij hebben. Maar ja, zo werkt het nu eenmaal.”

Paul van Berkel (Van Kessel Sport en Cultuurtechniek)

“Ik ben voorzichtig. Ik wil graag eerst eens bewijs zien dat SBR rubber daadwerkelijk gevaarlijk is. SBR is zeker nog geen gelopen race, maar wel een belangrijke impuls voor verdere innovatie en ontwikkeling van nieuwe systemen. Ik zie het nog niet gebeuren dat alle SBR velden worden

gesloten. De opvolgers van SBR rubber hebben ook nadelen. Een voordeel van SBR rubber is dat het prima te recycelen is of gebruikt kan worden voor een andere toepassing, bijvoorbeeld in wegen. Dit in tegenstelling tot de nieuwe instooirubbers, die na een carrière als instrooi materiaal waarschijnlijk worden afgevoerd als afval.”

Paul van Berkel